

2350

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

CONFESSIONUM

LIBRI XIII¹.

LIBER I.

PREMISSA DEI INVOCATIONE RECOLIT VITAE SUAE PRIMORDIA AD ANNUM DECIMUM-
QUINTUM. INFANTILIA PECCATA AGNOSCIT ET PUEBITIÆ. ATQUE HAC ÆTATE IN-
LUSUM ET PUERILIA QUÆQUE OBLECTAMENTA QUAM IN LITTERARUM STUDIA PROCLI-
VIOREM SE FUISSE CONFITETUR.

CAPUT I.

Deum vult laudare, ab ipso excitatus.

I. MAGNUS ES², Domine, et laudabilis valde³: magna
virtus tua, et sapientiæ tuæ non est numerus⁴. Et lau-
dare te vult homo, aliqua portio creaturæ tuæ; et homo
circumferens mortalitatem suam, circumferens testimo-
nium peccati sui, et testimonium quia superbis resistis⁵,

¹ Vide *Retract.* lib. II, cap. VII. — ² Vide D. Guillon, tom. IX, pag. 355-
423. — ³ *Psal.* cXLIV, 3. — ⁴ *Id.* cXLVI, 5. — ⁵ *1 Petr.* v, 5.

et tamen laudare te vult homo aliqua portio creaturæ tuæ. Tu excitas, ut laudare te delectet; quia fecisti nos ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. Da mihi, Domine, scire et intelligere, utrum sit prius invocare te, an laudare te; et scire te prius sit, an invocare te. Sed quis te invocat, nesciens te? Aliud enim pro alio potest invocare nesciens te. An potius invocaris ut sciaris? Quomodo autem invocabunt in quem non crediderunt? Aut quomodo credent sine prædicante¹? Et laudabunt Dominum qui requirunt eum². Quærentes enim invenient eum, et inventes laudabunt eum. Quæram te, Domine, invocans te, et invocem te credens in te, prædicatus enim es nobis. Invocat te, Domine, fides mea quam dedisti mihi, quam inspirasti mihi per humanitatem Filii tui, per ministerium prædicatoris tui.

CAPUT II.

Deum quem invocat, in ipso esse ipsumque in Deo.

II. ET quomodo invocabo Deum meum, Deum et Dominum meum? Quoniam utique in me ipsum eum vocabo, cum invocabo eum. Et quis locus est in me, quo veniat in me Deus meus? quo Deus veniat in me, Deus qui fecit cœlum et terram? Ita-ne, Domine Deus meus, est quidquam in me quod capiat te? An vero cœlum et terra quæ fecisti, et in quibus me fecisti, capiunt te? An quia sine te non esset quidquid est, fit ut quidquid est capiat te? Quoniam itaque et ego sum, quid peto ut venias in me, qui non es-

¹ Rom. x, 14. — ² Psal. xxi, 27.

sem, nisi esses in me? Non enim ego jam in inferis, et tamen etiam ibi es. Nam etsi descendero in infernum, ades¹. Non ergo essem, Deus meus, non omnino essem, nisi esses in me. An potius non essem, nisi essem in te, ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia²? Etiam sic; Domine, etiam sic. Quo te invoco, cum in te sim? Aut unde venias in me? Quo enim recedam extra cœlum et terram, ut inde in me veniat Deus meus, qui dixit: « Cœlum et » terram ego impleo³? »

CAPUT III.

Deus sic ubique totus, ut res nulla ipsum totum capiat.

III. CAPIUNT ergo-ne te cœlum et terra, quoniam tu impleas ea? An impleas, et restat, quoniam non te capiunt? Et quo refundis quidquid, impleto cœlo et terra, restat ex te? An non opus habes, ut quoquam continearis, qui contines omnia; quoniam quæ impleas, continendo impleas? Non enim vasa quæ te plena sunt, stabilem te faciunt; quia etsi frangantur, non effunderis. Et cum effunderis super nos, non tu jaces, sed erigis nos; nec tu dissiparis, sed colligis nos. Sed qui impleas omnia, te toto impleas omnia? An quia non possunt te totum capere omnia, partem tui capiunt? et eadem partem simul omnia capiunt? An singulas singula, et majores majora, minores minora capiunt? Ergo est aliqua pars tui major, aliqua minor? An ubique totus es, et res nulla te totum capit?

¹ Psal. cxxxviii, 8. — ² Rom. xi, 36. — ³ Jerem. xxiii, 24.

CAPUT IV.

Dei majestas et perfectiones inexplicabiles.

IV. Quid es ergo, Deus meus? quid rogo, nisi Dominus Deus? Quis enim Dominus præter Dominum? Aut quis Deus præter Deum nostrum¹? Summe, optime, potentissime, omnipotentissime, misericordissime et justissime, secretissime et præsentissime, pulcherrime et fortissime, stabilis et incomprehensibilis, immutabilis mutans omnia, nunquam novus, nunquam vetus, innovans omnia et in vetustatem perducens superbos et nesciunt; semper agens, semper quietus, colligens et non egens, portans et implens et protegens, creans et nutriens et perficiens, quærens cum nihil desit tibi. Amas, nec æstuas; zelas, et securus es; poenitet te, et non doles; irasceris, et tranquillus es; opera mutas, nec mutas consilium; recipis quod invenis, et nunquam amisisti; nunquam inops, et gaudes lucris; nunquam avarus, et usuras exigis. Supererogatur tibi ut debeas, et quis nabet quidquam non tuum? Reddis debita nulli debens, donas debita nihil perdens. Et quid diximus, Deus meus, vita mea, dulcedo mea sancta? Aut quid dicit aliquis cum de te dicit? Et væ tacentibus de te; quoniam loquaces muti sunt.

¹ Psal. xvii, 32.

CAPUT V.

Petit amorem Dei et delictorum veniam.

V. Quis mihi dabit acquiescere in te? Quis mihi dabit ut venias in cor meum, et inebries illud, ut obliviscar mala mea, et unum bonum meum amplectar te? Quid mihi es? Miserere ut loquar. Quid tibi sum ipse ut amari te jubeas a me, et nisi faciam irasceris mihi, et mineris ingentes miserias? Parva-ne ipsa est, si non amem te? Hei mihi! Dic mihi per miserationes tuas, Domine, Deus meus, quid sis mihi. Dic animæ meæ: « Salus tua ego sum¹. » Sic dic ut audiam. Ecce aures cordis mei ante te, Domine; aperi eas, et « Dic animæ meæ: Salus tua ego sum. » Curram post vocem hanc, et apprehendam te. Noli abscondere a me faciem tuam: moriar, ne moriar, ut eam videam.

VI. Angusta est domus animæ meæ quo venias ad eam: dilatetur abs te. Ruinosa est: refice eam. Habet quæ offendant oculos tuos, fateor et scio: sed quis mundabit eam? aut cui alteri præter te clamabo? « Ab occultis meis munda » me, Domine, et ab alienis parce servo tuo². » Credo, propter quod et loquor³: Domine, tu scis. Nonne tibi prolocutus sum adversum me delicta mea, Deus meus; et tu dimisisti impietatem cordis mei⁴? Non judicio contendo tecum qui veritas es⁵; et ego nolo fallere me ipsum, ne mentiatur iniquitas mea sibi⁶. Non ergo judicio contendo tecum; « Quia si iniquitates observaveris, Domine, Domine, quis sustinebit⁷? »

¹ Psal. xxxiv, 3. — ² Id. xviii, 13, 14. — ³ Id. cxv, 10. — ⁴ Id. xxx, 5. — ⁵ Job. ix, 2, 3. — ⁶ Psal. xxvi, 12. — ⁷ Id. cxxxix, 3.

CAPUT VI.

Infantiam suam describit, laudat Dei providentiam et æternitatem.

VII. SED tamen, sine me loqui apud misericordiam tuam, me terram et cinerem. Sine tamen loqui; quoniam ecce misericordia tua est, non homo irrisor meus, cui loquor. Et tu fortasse irrides me: sed conversus misereberis mei. Quid enim est, quod volo dicere, Domine, Deus meus? nisi quia nescio unde venerim huc, in istam dico vitam mortalem, an mortem vitalem, nescio. Et susceperunt me consolationes miserationum tuarum, sicut audivi a parentibus carnis meæ, ex quo et in qua formasti me in tempore; non enim ego memini. Exceperunt ergo me consolationes lactis humani. Nec mater mea, vel nutrices meæ sibi ubera implebant: sed tu mihi per eas dabas alimentum infantiae, secundum institutionem tuam et divitias usque ad fundum rerum dispositas. Tu etiam mihi dabas nolle amplius quam dabas; et nutrientibus me dare mihi velle quod eis dabas. Dare enim mihi per ordinatum affectum volebant, quo ex te abundabant. Nam bonum erat eis bonum meum ex eis; quod non ex eis, sed per eas erat: ex te quippe bona omnia Deus; et ex Deo meo, salus mihi universa. Quod animadverti postmodum, clamante te mihi per hæc ipsa quæ tribuis intus et foris. Nam tunc sugere noram, et acquiescere delectationibus, flere autem offensiones carnis meæ; nihil amplius.

VIII. Post et ridere cœpi, dormiens primo, deinde vi-

gilans. Hoc enim de me mihi indicatum est, et credidi, quoniam sic videmus et alios infantes: nam ista mea non memini. Et ecce paulatim sentiebam ubi essem, et voluntates meas volebam ostendere eis per quos implerentur, et non poteram; quia illæ intus erant, foris autem illi, nec ullo suo sensu valebant introire in animam meam. Itaque jactabam membra et voces, signa similia voluntatibus meis, pauca quæ poteram, qualia poteram, non enim erant veri similia. Et cum mihi non obtemperabatur, vel non intellecto, vel ne obsesset, indignabar non subditis majoribus, et liberis non servientibus, et me de illis flendo vindicabam. Tales esse infantes didici quos discere potui, et me talem fuisse magis mihi ipsi indicaverunt nescientes, quam scientes nutritores mei.

IX. Et ecce infantia mea olim mortua est, et ego vivo. Tu autem, Domine, qui et semper vivis, et nihil moritur in te, quoniam ante primordia sæculorum, et ante omne quod vel ante dici potest, tu es, et Deus es Dominusque omnium quæ creasti: et apud te rerum omnium instabilium stant causæ; et rerum omnium mutabilium immutabiles manent origines; et omnium irrationabilium et temporalium sempiternæ vivunt rationes. Dic mihi supplici tuo, Deus, et misericors misero tuo; dic mihi utrum jam alicui ætati meæ mortuæ successerit infantia mea: an illa est quam egi intra viscera matris meæ? Nam et de illa mihi non nihil indicatum est, et prægnantes ipse vidi foeminas. Quid ante hanc etiam, dulcedo mea Deus, fui-ne alicubi, aut aliquis? Nam quis mihi dicat ista, non habeo, nec pater nec mater potuerunt, nec aliorum experimentum, nec memoria mea. An irrides me ista quærentem, teque de hoc quod novi, laudari a me jubes, et confiteri me tibi?

X. Confiteor tibi, Domine cœli et terræ, laudem di-

cens tibi de primordiis et infantia mea quæ non memini ; et dedisti ea homini ex aliis de se conjicere , et auctoritatibus etiam muliercularum multa de se credere. Eram enim et vivebam etiam tunc ; et signa quibus sensa mea nota aliis facerem , jam in fine infantia quærebam. Unde hoc tale animal nisi abs te, Domine ? An quisquam se faciendi erit artifex ? aut ulla vena trahitur aliunde , qua esse et vivere currat in nos , præter quam quod tu facis nos , Domine , cui esse et vivere non aliud atque aliud est ; quia summe esse , atque summe vivere , idipsum es ? Summus enim es , et non mutaris ; neque peragitur in te hodiernus dies , et tamen in te peragitur , quia in te sunt et ista omnia. Non enim haberent vias transeundi , nisi contineres ea. Et quoniam anni tui non deficiunt , anni tui hodiernus dies ? Et quam multi jam dies nostri et patrum nostrorum per hodiernum tuum transierunt , et ex illo acceperunt modos , et utcumque extiterunt , et transibunt adhuc alii , et accipient , et utcumque existent ! Tu autem idem ipse es ; et omnia crastina atque ultra , omniaque hesterna et retro hodie facies , hodie fecisti. Quid ad me , si quis non intelligat ? Gaudeat et ipse , dicens : Quid est hoc ? gaudeat etiam sic ; et amet non inveniendoinvenire potius , quam inveniendoinvenire te.

CAPUT VII.

Infantia quoque peccatis obnoxia.

XI. EXAUDI, Deus. Væ peccatis hominum ! Et homo dicit hæc , et misereris ejus , quoniam tu fecisti eum , et peccatum non fecisti in eo. Quis me commemorat pecca-

tum infantia meæ ? Quoniam nemo mundus a peccato coram te , nec infans cujus est unius diei vita super terram¹. Quis me commemorat ? An quilibet tantillus nunc parvulus , in quo video quod non memini de me ? Quid ergo tunc peccabam ? An quia uberibus inhiabam plorans ? Nam si nunc faciam , non quidem uberibus , sed esca congruenti annis meis ita inhians , deridebor atque reprehendar justissime. Tunc ergo reprehendenda faciebam ; sed quia reprehendentem intelligere non poteram , nec mos reprehendi me , nec ratio sinebat. Nam extirpamus et ejicimus ista crescentes. Nec vidi quemquam scientem cum aliquid purgat , bona projicere. An pro tempore etiam illa bona erant , flendo petere etiam quod noxie daretur , indignari acriter non subjectis hominibus , liberis et majoribus , hisque a quibus genitus est , multisque præterea prudentioribus non ad nutum voluntatis obtemperantibus ; feriendo nocere niti quantum potest , quia non obeditur imperiis quibus perniciose obediretur ? Ita imbecillitas membrorum infantium innocens est , non animus infantium. Vidi ego et expertus sum zelantem parvulum : nondum loquebatur , et intuebatur pallidus amaro aspectu collactaneum suum. Quis hoc ignorat ? Expiare se dicunt ista matres atque nutrices nescio quibus remediis. Nisi vero et ista innocentia est , in fonte lactis ubertim manante atque abundante , opis egentissimum , et illo adhuc uno alimento vitam ducentem , consortem non pati. Sed blande tolerantur hæc , non quia nulla vel parva , sed quia ætatis accessu peritura sunt. Quod licet probes , cum ferri æquo animo eadem ipsa non possunt , quando in aliquo annosiore deprehenduntur.

XII. Tu itaque , Domine Deus meus , qui dedisti vitam infanti , et corpus , quod ita ut videmus instruxisti sensi-

¹ Job. xxv, 4, juxta lxx.

bus, compegisti membris, figura decorasti, proque ejus universitate atque incolumitate omnes conatus animantis insinuasti, jubes me laudare te in istis et confiteri tibi, et psallere nomini tuo, Altissime¹: quia Deus es omnipotens et bonus, etiamsi sola ista fecisses, quæ nemo alius potest facere, nisi tu, une, a quo est omnis modus formosissime qui formas omnia, et lege tua ordinas omnia. Hanc ergo ætatem, Domine, quam me vixisse non memini, de qua aliis credidi, et quam me egisse ex aliis infantibus conjeci, quanquam ista multum fida conjectura sit, piget me annumerare huic vitæ meæ, quam vivo in hoc sæculo. Quantum enim attinet ad oblivionis meæ tenebras, par illi est quam vixi in matris utero. Quod si et in iniquitate conceptus sum, et in peccatis me mater mea in utero aluit²; ubi, oro te, Deus meus, ubi, Domine, ego servus tuus, ubi aut quando innocens fui? Sed ecce omitto illud tempus. Et quid mihi jam cum eo est, cujus nulla vestigia recolo?

CAPUT VIII.

Unde puer loqui didicerit.

XIII. **NONNE** ab infantia huc pergens veni in pueritiam; vel potius ipsa in me venit, et successit infantia? Nec discessit illa; quo enim abiit? et tamen jam non erat. Non enim eram infans qui non farer, sed jam puer loquens eram. Et memini hoc: et unde loqui didicerim, post adverti. Non enim docebant me majores homines præbentes mihi verba certo aliquo ordine doctrinæ, sicut paulo post litteras: sed ego ipse mente quam dedisti mihi, Deus

¹ Psal. xci, 2. — ² Id. l, 7.

meus, cum gemitibus et vocibus variis, et variis membrorum motibus edere vellem sensa cordis mei, ut voluntati pareretur; nec valerem quæ volebam omnia, nec quibus volebam omnibus, præsonabam memoria; cum ipsi appellabant rem aliquam, et cum secundum eam vocem corpus ad aliquid movebant, videbam et tenebam hoc ab eis vocari rem illam, quod sonabant: cum eam vellent ostendere. Hoc autem eos velle ex motu corporis aperiebatur, tanquam verbis naturalibus omnium gentium, quæ fiunt vultu et nutu oculorum, cæterorumque membrorum actu, et sonitu vocis indicante affectionem animi, in petendis, habendis, rejiciendis, fugiendisve rebus. Ita verba in variis sententiis, locis suis posita, et crebro audita, quarum rerum signa essent, paulatim colligebam, measque jam voluntates edomito in eis signis ore, per hæc enuntiabam. Sic cum his inter quos eram, voluntatum enuntiandarum signa communicavi, et vitæ humanæ procellosam societatem altius ingressus sum, pendens ex parentum auctoritate, nutuque majorum hominum.

CAPUT IX.

Odium litterarum, amor lusus, et vapulandi timor in pueris.

XIV. **DEUS** Deus meus, quas ibi miseras expertus sum et ludificationes, quandoquidem recte mihi vivere puero id proponebatur, obtemperare monentibus, ut in hoc sæculo florerem et excellerem linguosis artibus, ad honorem hominum et falsas divitias famulantibus. Inde in

scholam datus sum ut discerem litteras, in quibus quid utilitatis esset ignorabam miser; et tamen si segnis in discendo essem vapulabam. Laudabatur enim hoc a majoribus, et multi ante nos vitam istam agentes, præstruxerant ærumnosas vias, per quas transire cogebamur, multiplicato labore et dolore filiis Adam. Invenimus autem, Domine, homines rogantes te; et didicimus ab eis sentientes te, ut poteramus esse magnum aliquem, qui posses, etiam non apparens sensibus nostris, exaudire nos et subvenire nobis. Nam puer cœpi rogare te auxilium et refugium meum; et in tuam invocationem rumpebam nodos linguæ meæ; et rogabam te parvus, non parvo affectu, ne in schola vapularem. Et cum me non exaudiebas, quod non erat ad insipientiam mihi¹, ridebantur a majoribus hominibus usque ab ipsis parentibus, qui mihi accidere mali nihil volebant, plagæ meæ, magnum tunc et grave malum meum.

XV. Est-ne quisquam, Domine, tam magnus animus prægrandi affectu tibi cohærens; est-ne, inquam, quisquam? (facit enim hoc quædam etiam stoliditas.) Est ergo, qui tibi pie cohærendo ita sit affectus granditer, ut equuleos et ungulas, atque hujuscemodi varia tormenta, pro quibus effugiendis tibi per universas terras cum timore magno supplicatur, ita parvi æstimet deridens eos qui hæc acerbissime formidant, quemadmodum parentes nostri ridebant tormenta, quibus pueri a magistris affligebamur? Non enim aut minus ea metuebamus, aut minus te de his evadendis deprecabamur: et peccabamus tamen minus scribendo, aut legendo, aut cogitando de litteris quam exigebatur a nobis. Non enim deerat, Domine, memoria vel ingenium, quæ nos habere voluisti pro illa ætate satis; sed delectabat ludere: et vindicabatur

¹ Psal. xxi, 3.

in nos ab eis qui talia utique agebant. Sed majorum nugæ negotia vocantur: puerorum autem talia cum sint, puniuntur a majoribus; et nemo miseratur pueros, vel illos, vel utrosque. Nisi vero approbet quisquam bonus rerum arbiter vapulasse me, quia ludebam pila puer, et eo ludo impediabar, quominus celeriter discerem litteras, quibus major deformius luderem: aut aliud faciebat idem ipse a quo vapulabam, qui si in aliqua quæstiuncula a conduttore suo victus esset, magis bile atque invidia torqueretur quam ego, cum in certamine pilæ a collusore meo superabar.

~~~~~
CAPUT X.

Amore lusus et spectaculorum avocatur a litterarum studio.

XVI. Et tamen peccabam, Domine Deus, ordinator et creator omnium rerum naturalium, peccatorum autem tantum ordinator. Domine Deus meus, peccabam faciendo contra præcepta parentum, et magistrorum illorum. Poteram enim postea bene uti litteris, quas volebant ut discerem quocumque animo illi mei. Non enim meliora eligens, inobediens eram, sed amore ludendi, amans in certaminibus superbas victorias, et scalpi aures meas falsis fabellis, quo prurirent ardentius, eadem curiositate magis magisque per oculos emicante in spectacula ludosque majorum; quos tamen qui edunt, ea dignitate præditi excellunt, ut hoc pene omnes optent parvulis suis: quos tamen cædi libenter patiuntur, si spectaculis talibus impediuntur a studio, quo eos ad talia edenda cupiunt per-